

Міністерство освіти і науки України
ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

голова Приймальної комісії

_____ проф. І. Є. Цепенда
«17» лютого 2020 р.

П Р О Г Р А М А

фахового вступного випробування для прийому вступників на другий (третій) курс (з нормативним терміном навчання на вакантні місця) або на перший курс (зі скороченим терміном навчання) за умови вступу на споріднену спеціальність у межах вакантних місць ліцензованого обсягу з

Соціальної педагогіки
(назва конкурсного предмета)

для зарахування на навчання за ступенем бакалавра
за спеціальністю

231 Соціальна робота. Соціальна педагогіка

(шифр, спеціальність)

на основі освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста у 2020 році

Розглянуто та схвалено
на засіданні Приймальної комісії
ДВНЗ “Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника”
Протокол №1 від «17» лютого 2020 р.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Метою вступного випробування з “Соціальної педагогіки” є перевірка знань і відбір вступників для зарахування на навчання за ступенем “бакалавр” за напрямом підготовки, спеціальністю 231 Соціальна робота. Соціальна педагогіка при прийомі на навчання на основі освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста до ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника” у 2020 році.

Наведений перелік питань, які виносяться на вступне випробування, дасть можливість вступнику систематизувати свої знання та допоможе зорієнтуватися, на які питання треба звернути увагу при підготовці до вступного випробування.

Перелік рекомендованої літератури сприятиме у пошуку і підборі джерел підготовки для вступного випробування.

ОСНОВНІ ПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ “СОЦІАЛЬНА ПЕДАГОГІКА”

Тема 1. Теоретичні основи соціальної педагогіки

Поняття соціальної педагогіки, її об’єкт, предмет, основні категорії. Місце соціальної педагогіки в системі наук про людину й суспільство. Завдання та функції соціальної педагогіки. Принципи й закономірності соціально-педагогічної діяльності. Класифікація методів соціально-педагогічної діяльності. Характеристика організаційних форм соціально-педагогічної діяльності. Розвиток і формування особистості в соціумі. Поняття соціалізації; взаємозв’язок соціалізації та соціального виховання. Основні концепції соціалізації особистості. Особливості, види, механізми соціалізації особистості. Сфери, стадії, фази, інститути соціалізації особистості. Неприятливі умови соціалізації.

Тема 2. Сімейне середовище як фактор соціалізації особистості

Місце та роль сім’ї в соціалізації особистості. Основні функції сім’ї. Типологія сімей. Проблеми сучасної сім’ї; типові помилки сімейного виховання. Проблема дистантної сім’ї і трудової міграції. Зміст соціально-педагогічної допомоги сім’ї, її складові. Форми й методи взаємодії соціального педагога з сім’єю. Фактори і причини сирітства. Сімейні форми влаштування дітей-сиріт. Державна система закладів для дітей-сиріт. Усиновлення як одна з форм влаштування дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування. Юридичні й організаційні основи усиновлення. Адаптація прийомної дитини у сім’ї. Роль соціального педагога у розв’язанні проблем виховання усиновленої дитини.

Тема 3. Альтернативні форми державної опіки над дитиною

Організаційні засади утворення і діяльності прийомної сім’ї, дитячого будинку сімейного типу. Проблеми адаптації дитини у прийомній сім’ї, дитячому будинку сімейного типу. Соціальний супровід прийомних сімей, дитячих будинків сімейного типу.

Тема 4. Дитяча бездоглядність і безпритульність як соціально-педагогічна проблема

Поняття дитячої бездоглядності й безпритульності. Категорії бездоглядних і безпритульних дітей. Передумови й причини бездоглядності й безпритульності дітей. Профілактика дитячої бездоглядності й безпритульності. Притулок для дітей – державний заклад соціального захисту безпритульних. Напрями й форми роботи соціального педагога в притулку для дітей.

Тема 5. Соціально-педагогічна діяльність у галузі освіти

Соціальні завдання школи в сучасних умовах. Завдання і функції діяльності соціального педагога в загальноосвітньому навчальному закладі. Зміст, напрями роботи соціального педагога в загальноосвітньому навчальному закладі. Поняття обдарованості: наукові трактування. Класифікація дитячої обдарованості; характерні особливості обдарованих дітей. Соціально-педагогічна підтримка й захист обдарованих дітей – пріоритет державної освітньої політики. Професійні компетенції соціального педагога в роботі з обдарованими дітьми. Класифікація дітей і молоді з особливими потребами. Типи навчально-виховних закладів для дітей і молоді з обмеженими функціональними можливостями. Соціально-педагогічна робота з дітьми з особливими потребами і сім'ями, в яких вони виховуються.

Тема 6. Соціально-педагогічний аспект проблеми девіантної поведінки дітей і підлітків

Девіантна поведінка як форма соціальної дезадаптації дітей і підлітків: психолого-педагогічний аспект. Класифікація девіантної поведінки. Адиктивна поведінка дітей і підлітків. Класифікація адиктивної поведінки. Причини й наслідки дитячого алкоголізму. Причини, особливості й наслідки дитячої та підліткової наркоманії. Структура, зміст, особливості соціально-педагогічної діяльності з дітьми девіантної поведінки. Заходи із запобігання алкоголізму та наркоманії. Проблема злочинності неповнолітніх, її причини. Типологія груп неповнолітніх правопорушників. Спеціальні навчально-виховні заклади для неповнолітніх правопорушників. Структура і зміст індивідуальної профілактичної роботи з неповнолітнім правопорушником.

ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Безпалько О. В. Соціальна педагогіка в схемах і таблицях: навч. посіб. / О. В. Безпалько; Національний педагогічний ун-т ім. М. П. Драгоманова. – К. : Логос, 2003. – 134 с.
2. Богданова І. М. Соціальна педагогіка : навч. посіб. – К. : Знання, 2008. – 343 с. – (Бібліотека соціального педагога).
3. Євтух М. Б. Соціальна педагогіка: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / М. Б. Євтух, О. П. Сердюк; Міжрегіональна академія управління персоналом (МАУП). – К. : МАУП, 2002. – 229 с.
4. Заверико Н. В. Соціальна педагогіка: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Н. В. Заверико; ДВНЗ “Запорізь. нац. ун-т” МОН України. – Запоріжжя : Запорізький нац. ун-т, 2011. – 259 с.
5. Методи та технології роботи соціального педагога : навч. посібн. / [автори-укладачі: С. П. Архипова, Г. Я. Майборода, О. В. Тютюнник]. – К. : Видавничий Дім “Слово”, 2011. – 496 с.

6. Міщик Л. І. Соціальна педагогіка : навч. посібник / Л. І. Міщик; Інститут змісту і методів навчання. – К., 1997. – 139 с.
7. Пальчевський С. С. Соціальна педагогіка : навч. посібник для студ. вищих пед. навч. закл. / С. С. Пальчевський. – К. : Кондор, 2005. – 560 с.
8. Пенішкевич Д. І. Соціальна педагогіка: модульна технологія навчального курсу / Д. І. Пенішкевич, Л. І. Тимчук. – Чернівці : ЧНУ, 2010. – 496 с.
9. Сейко Н. А. Соціальна педагогіка : для студ. пед. навч. закладів / Н. А. Сейко; Житомирський держ. педагогічний ун-т ім. Івана Франка. – Житомир, 2002. – 260 с.
10. Соціальна педагогіка: навч. посіб. / за ред. д-ра пед. наук, проф. О. В. Безпалько. – К. : Академвидав, 2013. – 309 с.
11. Соціальна педагогіка: навч. посібник / А. Й. Капська, Л. І. Міщик, З. І. Зайцева, О. В. Безпалько, Р. Х. Вайнола; Національний педагогічний ун-т ім. М. П. Драгоманова; Український держ. центр соціальних служб для молоді. – К., 2000. – 264 с.
12. Соціальна педагогіка: навч.-метод. посіб. : у 2-х частинах / за ред. П. М. Гусака, Л. К. Грицюк. – Луцьк : РВВ “Вежа” Волин. націон. ун-ту ім. Лесі Українки, 2009. – Ч. 1. – 253 с.; Ч. 2. – 546 с.
13. Соціальна педагогіка: підручник для студ.вищ. навч. закладів / за ред. А. Й. Капської; Національний педагогічний ун-т ім. М. П. Драгоманова. Інститут соціальної роботи та управління. – 4-те вид., перероб. і доп. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 488 с.
14. Соціальна педагогіка: теорія і технології: підручник / [за ред. І. Д. Звереві]. – К : Центр навчальної літератури, 2006. – С. 47–160.
15. Якса Н. В. Соціальна педагогіка: короткий курс лекцій / Н. В. Якса; Житомирський держ. ун-т ім. Івана Франка. – Житомир : Видавництво ЖДУ ім. І. Франка, 2009. – 296 с.

ОСНОВНІ ПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ “ЕТИКА СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ”

Тема 1. Фахова мораль – основа соціально-педагогічної етики

Етика як наука. Її походження, суть. Мораль і моральність як категорії етики. Етика і деонтологія соціально-педагогічної роботи. Етика як філософська наука. Моральна культура і духовна творчість у діяльності соціального педагога.

Тема 2. Предмет, функції, завдання соціально-педагогічної етики

Предмет, функції і завдання соціально-педагогічної етики. Сутність “золотого правила” моральності.

Тема 3. Добро, зло, совість – категорії етики соціально-педагогічної діяльності

Справедливість – етична категорія (соціально-педагогічний аспект). Обов’язок – професійна риса спеціаліста. Моральна відповідальність перед клієнтом, колегами, суспільством. Гуманність – провідна риса соціально-педагогічної діяльності.

Тема 4. Моральний вибір і ціннісні орієнтації в соціально-педагогічній роботі

Найважливіші етичні концепції морального вчинку у соціально-педагогічній роботі. Типові моделі прийняття рішень соціальними педагогами. Основні цінності соціальної педагогіки та можливості їх практичного застосування.

Тема 5. Суспільна свідомість і соціально-педагогічна діяльність

Структура моральної свідомості. Структурні компоненти етики соціально-

педагогічної діяльності.

Тема 6. Етичні принципи в діяльності соціального педагога

Етичні принципи в соціально-педагогічній діяльності.

Тема 7. Особистість соціального педагога як фахівця і громадянина

Моральність соціального педагога. Моральна свобода і відповідальність. Чесність, справедливість, тактовність – обов'язкові чесноти фахівця. Об'єктивність, справедливість, терпимість, любов до людей, емпатія – фахово-особистісні риси соціального педагога.

ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Васянович Г. Педагогічна етика : [навч.-метод. посіб.] / Г. Васянович; Інститут педагогіки і психології професійної освіти АПН України; Львівський науково-практичний центр. – Львів : Норма, 2005. – 344 с.
2. Зозуляк-Случик Р. В. Етика соціально-педагогічної діяльності : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Р. В. Зозуляк-Случик, Б. І. Ковбас. – Івано-Франківськ : Симфонія форте, 2011. – 212 с.

ОСНОВНІ ПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ “ПЕДАГОГІКА ТА ПСИХОЛОГІЯ РОДИННИХ ВЗАЄМОВІДНОСИН”

Тема 1. Соціально-педагогічні та психологічні умови створення сім'ї.

Основні етапи становлення шлюбу та сімейних стосунків в історії суспільного розвитку. Вплив економічних факторів на перехід від полігамних до моногамних сімейних стосунків. Порівняльний аналіз ”сім'ї” та ”шлюбу” (філософський, історичний, психологічний). Юридичні засади створення сім'ї, підстави для анулювання шлюбу, процесуальні аспекти розлучень, оформлення опікунства тощо. Функції сім'ї як мікрогрупи суспільства.

Функції дошлюбного періоду. Особливості спілкування у дошлюбному періоді. Динаміка почуттів і стосунків у дошлюбному періоді. Кохання та закоханість: типологія кохання, ознаки закоханості Мотивація вступу до шлюбу. Психологічна готовність до вступу в шлюб. Типології сімей у західноєвропейських концепціях про сім'ю. Вітчизняні класифікаційні системи сімей. Соціальні ролі чоловіка і дружини, батьків і дітей.

Тема 2. Складові подружньої гармонії.

Особливості адаптаційних періодів у сім'ї. Провідне місце духовної адаптації у становленні подружніх стосунків. Подружня автономія як цінність подружніх стосунків. Інтимність подружнього життя. Функціонально-рольова сумісність у сферах відпочинку, побуту, інтимних стосунків. Структурна сумісність темпераментів, характерів, волі. Ціннісно-орієнтаційна сумісність подружжя. ”Чисті” та ”змішані” типи характерів. Стабільні та нестабільні подружні пари за показниками домінування вольових якостей. Емоційні та ділові лідери у родині

Психологія жінок і чоловіків. Виховання чоловічих і жіночих якостей характеру. Соціально- демографічні аспекти статевої поведінки.

Тема 3. Особливості подружнього спілкування.

Специфічні особливості, правила подружнього спілкування. Категорії бажаних і заборонених висловлювань у подружньому спілкуванні. Типології ”важких” у спілкуванні людей. Психологічні та побутові маніпуляції у

подружньому спілкуванні. Психологічна характеристика маніпулятора. Засоби запобігання подружньої втоми.

Тема 4. Соціально-демографічні аспекти репродуктивної поведінки.

Стабільність сім'ї та народження дітей. Потреба в дітях і регуляція народження. Феномени батьківства та материнства. Вплив спадковості на психічний розвиток дітей. Типологія та детермінанти батьківського ставлення до дитини (виховання за типом неприйняття, гіперсоціалізації, егоцентризму тощо). Методи дослідження взаємин батьків та дітей. Батьківське ставлення до немовляти. Стосунки між батьками та дітьми дошкільного віку. Стосунки між батьками та дітьми шкільного віку. Умови збереження позитивних стосунків з дорослими дітьми.

Тема 5. Подружні конфлікти.

Види подружніх конфліктів, їх стадії, шляхи розв'язання. Вік сім'ї та причинами конфліктних ситуацій. Стресові ситуації в сім'ї. Міфи про стреси та їх наслідки. Фізичні та психологічні наслідки

Тема 6. Насильство та ревності в сім'ї. Розлучення.

Види насильства в сім'ї. Наслідки насильства. Психологічна характеристика дітей, які виховуються в атмосфері насильства. Психологія кривдника. Психологія жертви. Феномен подружніх ревностей: генеза розгортання, детермінанти. Ревності жінок і чоловіків: типове та нетипове. Причини розлучень, наслідки розлучень.

ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Афанасьєва Т.М. Сімейні портрети. — К., 1984. - 140с.
2. Бондарчук О. І. Психологія сім'ї: Курс лекцій. — К.: МАУП, 2001. — 96 с.
3. Горностай П.П., Васильковская С.В. Теория и практика психологического консультирования. — К., 1995. - 349с.
4. Гребенников И. В. Основы семейной жизни. — М.: Просвещение. 1991. — 158 с.
5. Психологія сім'ї / Поліщук В.М., Ільїна Н.М., Поліщук С.А. та ін.; За заг. ред. В.М. Поліщука. - Суми: ВТД "Університетська книга", 2008. - 239 с.
6. Психологічна допомога сім'ї: Посібник / За ред. З. Г. Кісарчук. - К.: Вид-во Ін-ту соціології НАН України, 1998. - 181 с.
7. Роджерс К. Взгляд на психотерапию. Становление человека. - М., 1994. - 280с.
8. Сатир В. Как строить себя и свою семью. - М., 1992. - 220с.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Порядок проведення та критерії оцінювання вступних випробувань регулюється Положенням про організацію вступних випробувань у ДВНЗ "Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника".